The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa. The only Telugu Newspaper for H. E. H The Nizam's Dominions.

గోల్కొండ పత్రిక

ప్రతి సోమ, గురువారములు ప్రకటింపబడును

సం॥ చందా రూ ౭-౦-౦
అర్ధ ,, ,, ౩-౧౨-౦
విడి ప్రతిక ౦-౧-౪

హైదరాబాదు, (దక్కన్.)

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD, Dn. MONDAY 23-4-1934

ఒక వారము తరువాత ప్రాతపత్రిక కోరినచో వెలకు పరిమితి లేదు.

సంపుటము ౮ | శా.శ.౧౮౫౬ శ్రీభావనామసం॥ అధికవైశాఖశు॥ ౯ సోమవారము ౨౩-౪-౧౯౩౪ | సంచిక ౯౪

భారతీయాయుర్వేదాంగ కుమారతంత్రము

కుమారతంత్ర నిర్వచనము

ఇయ్యది యే సంస్కృతమున కౌమారభృత్యమని చెప్పబడును. కౌమారభృత్యమనగా—

సూ. కౌమారభృత్యం నామ కుమారభరణధాత్రీ
క్షీరదోషసంశోధనార్థం దుష్టస్తన్యగ్రహ
సముత్థానాం చ వ్యాధీనాముపశమనార్థం
సు. సూ.

అనగా కౌమారభృత్యమను పేరుఁగల యీ కుమారతంత్రమున

౧. శిశుపోషణము—జాతకర్మనామకరణాదు లింపుఁజేసినవి.
౨. ధాత్రీపాలనము — పాలిచ్చు దాదియెట్లుండవలసినది.
౩. క్షీరదోషము — చనుబాలయందుగల దోషములు, తద్దోషపరిహార కోపాయములు.
౪. దుష్టస్తన్యము—దీనివలనఁగలిగెడి రోగములు, చికిత్స
౫. గ్రహసంబంధము—వీనివలగు వ్యాధులు తన్నివారణోపాయములు.

విశదముగా తెలియజేయఁబడును (శిశువును పోషించుటకుగా వివిధయము లిందువివరింపఁబడును) గాన దీనికి కుమారతంత్రమను పేరుఁగలిగెను.

ఇంతేనమున్ను వ్రాయఁబడిన ప్రసవతంత్రమున శిశువు జన్మించుటకు కావలసిన విధివిశేషములును, శిశుజననానంతరము బొడ్డుకోయుటయు తెలియజేయఁబడియున్నవి గాన యిక్కడినుంచి జాతకర్మాది యితరవిషయములు మాత్రమే వివరింపఁబడును.

శిశువునకు జాతకర్మ.

శ్లో॥ అథ జాతేషు ముత్పన్నే జాతకర్మవిధిం తతః
యథైవకులవృద్ధాః స్త్రీ వ్యవహారం పరమ్పరా.
జ. సం.

శిశువునకు నాడీచ్ఛేదనానంతరము (బొడ్డుకోయుట అయినతరువాత) చన్నిటిచే శిశువును తుడిచి పూర్వాచారముల నెఱింగియున్న వృద్ధులగు తమ కుటుంబమునందలి స్త్రీలయొక్క యాదేశానుసారము జాతకర్మముఁజేయించవలయును.

ఇచ్చట జాతకర్మయనగా శిశువుపై కప్పబడి యసహ్యకరముగా నున్న మలాదుల తొలఁగించినపిమ్మట మాతాశిశువులారోగ్యముగా నుండుటకై పుణ్యాహవాచన మొనర్చి శిశురక్షార్థము నక్షత్రశాంతి యొనర్చుటకయి చెప్పఁబడినది. ఈ యాచారముయిప్పటికిని యితర హిందూస్థానముగల కొందకుటుంబములయందాచరణలో గలదు. హైదరాబాదునందుగల గుజరాతీవారియిండ్ల యందును యీవిధము గానవచ్చును.

సూ. జాతకర్మణి కృతే మధుసర్పిరనన్తాబ్రాహ్మీరసేన
సువర్ణచూర్ణమఙ్గుళ్యానామికయా లేహయేత్.
సు. శా.

జాతకర్మముఁజేయించిన పిమ్మట తేనె, నెయ్యి, వీని రెంటినిఁజేసియుండు నల్లసుగంధిపాలు (గూరిపాలు), మండూకబ్రహ్మి వీనిరసములో బంగారు చూర్ణమును గలిపి శిశువునకు దర్భ్యవేలుతో నాకించవలయును.

సూ. తతో బలాతైలేనాభ్యజ్య క్షీరవృక్షకషా
యేణ సర్వగన్ధోదకేన వా రూప్యహేమ
ప్రతప్తేన వా వారిణా స్నాపయేత్. ఏవం
కపిత్థపత్రకషాయేణ వా కోష్ణేన యథా
కాలం యథాదోషం యథావిభవంచ.
సు. శా.

పిమ్మట శిశువునకు బలాతైలముచే తలయంటించి యుక్తమయిన కాలమునందు వాతాది ప్రకోపానుగుణముగ మఱ్ఱి, మేడి మొదలగు పాలుగలచెట్లయొక్క కషాయముతోగాని, సర్వగంధము (దాల్చినచెక్క, ఏలకులు, లవంగపుపత్రి, నాగకేసరములు, కర్పూరము, తక్కోలములు, అగరు, కుంకుమపుష్పం, లవంగములతో కాచఁబడిన యుదకముతోగాని, బంగారు, వెండి వీటిలో దేనినైన కాచివేయబడిన యుదకముతోగాని వెలగాకుతో కాచబడిన యుదకముతోగాని, సుఖోష్ణముగ (కొంచెము గోరువెచ్చగా) జల్లార్చి ఆ యుదకముచే వైభవానుసారముగ స్నానము చేయించవలయును.

జాతకర్మ చేసినపిమ్మట, పెద్దపాపర, శంఖపుష్పి, వస, పీటికల్యాములో, తేనె, నెయ్యి, వీనినిఁగలిపి అందు సురిగింజ ప్రమాణము దీని దర్భలచే నభిమంత్రించి, సువర్ణచూర్ణము (బంగారు భస్మము)ను ఆరగింజ ప్రమాణమందు గలిపి, రావియాకుతో శిశువునకు నోటియందు నాకించినను లేక మండూకబ్రహ్మి, వస, బంగారు భస్మము, పిల్లిపీచర వేళ్లు (శతావరి) అనువానిలో దేనిచూర్ణము నైన, తేనె, నెయ్యి, వీనితోఁగలిపి శిశువునకు నాకించినను బుద్ధి, ఆయుష్యము, బలముకలుగునని ఆయుర్వేదతంత్రవేత్తలలో నగ్రగణ్యులైయున్న, అగ్నివేశుడు మొదలు వాగ్భటాచార్యుని వరకుఁగల స్వతంత్ర పరతంత్ర కర్తలగు విద్వచ్చికిత్సకు లనేకవిధములగ వ్రాయుచున్నారు.

శాస్త్రదృష్టియుఁ జికిత్సా కుశలతయుఁగల ఆధునిక వైద్యులలో కొందరు యీ యోగములనే ఉపయోగించుచున్నట్లు ప్రసిద్ధి కలదు. సాధారణముగా శిశువులకు ఆయుష్యము, ఆరోగ్యము, బలము, బుద్ధిబలము, గలుగుటకుగా నుపయోగించు ఔషధములయందు విశేషముగా బంగారును, వస, శంఖపుష్పియు, చేర్పఁబడియున్నది. మామూలుగా వసను మాత్రము యిప్పుడు ప్రతివారును వాడుచున్నారు.

ఈవస్తువులను శిశువునకు యింటవేవాడినందువలన కంఠనాళముల యందు నిల్వయుండిన శ్లేష్మమును శిశువుగర్భములో త్రాగిన ఉమ్మినీరును ఆమాశయమునకు జేర్చును. లేనిచో ఉమ్మనీరు మొదలగునవి గలిగి శిశువునకు శ్రమగలిగించును.

శ్రీ భావభావి
వేదాల తిరుమల వేంకటరామానుజస్వామి
ఆయుర్వేదాచార్య.

సూ. అథ బాలం క్షౌమపరివృతం క్షౌమవస్త్రోత్తరాయాం శయ్యాయాం
శాయయేత్ పీలుబదరీనిమ్బపరూషకశాఖాభిశ్చైనం వీజయేత్.
మూర్ధ్ని చాస్య పిచుతైలమవచారయేత్, ధూపయేచ్చైనం
రక్షోఘ్నైర్ధూపైః, రక్షోఘ్నాని చాస్య పాణిపాదశిరోగ్రీవాస్వవసృ
జేత్. తిలాతసీసర్షపకణాంశ్చాత్ర ప్రకిరేత్. అధిష్ఠానే చాగ్నిం
ప్రజ్వాలయేత్. ప్రతీతోపాసనంచావేక్షేత.
(సు. శా.)

స్నానము చేయించినపిమ్మట శిశువునకు నారపట్టుతోగాని లేక పట్టుతోగాని తయారైనబట్టను కప్పి పైబట్టలతో తయారుచేయఁబడిన మెత్తనిపరుపుపై శుభ్రతలాడిగా పడుకొనబెట్టవలయును.

గోగు, రేగు, వేప, చిట్టితమెట్టతీసు చెట్లయొక్క లేతకొమ్మలతో విసరుచుండవలయును. (ఈగలు మొదలగునవి పైవ్రాలకూడదు.) చనుమతో తడపఁబడినపత్తిని ప్రతిదినము శిశువునకు తలపైనుంచుచుండవలయును. రక్కసులాశించకుండునటుల ధూపములు వేయించుచుండవలయును. రాక్షసబాధా నివారణమునకై ఓషధులను (తెల్లగలిజేరు, తెల్లవెంపలి, తెల్లఈశ్వరి మొదలగువాటిని) శిశువునకు కంఠము, నడుము, చేతులు, కాళ్లు మొదలగు నవయవముల ధరింపఁజేయవలయును. నువ్వులు, అవిసెవిత్తులు, ఆవాలు, పిప్పళ్లు వీటిని సూతికా (ప్రసవ)గృహమునందంతటను జల్లవలయును. పురిటింటియందగ్ని చల్లారకుండునట్లు కాపాడుచుండవలయును. శిశువును ప్రతీదినవలెఁ నిప్పుచే శరీరము కాలుటవలనఁగాని బాణము మొదలగు శస్త్రములచే దెబ్బతగులుటవలనఁగాని గాయపడినవానిని గాలి యెండ మున్నగునవి తగులకయుండ యెట్లుగాపాడెదరో అట్లు) చాలజాగ్రతతో గాపాడవలయును. లేనిచో వాతాదిదోషములు ప్రకోపించి శిశుమరణమునకు కారణములగును.

ఇందు రక్కసులాశించకుండునటుల ధూపము వేయవలయు ననుటలో జిడ్డుతోఁగూడిన పురిటివాసన యేమాత్రమును రాకుండునట్లుగా నాగ్నిహోమము సాంబ్రాణి, పాలమడ్డి మొదలగు సువాసన ద్రవ్యములను ధూపము వేయుటకై చెప్పఁబడినది. ఆవాలు మొదలగువాటిని సూతికాగృహమునఁజల్లుటయుఁగూడ చాలించక స్నానముఁజేయించుటవలనను శిశువునకు పెల్లుబోయుటవలనను తడి(తేమ)చే ప్రసవగృహము జిబజిబ(బుజబుజ)గా నుండును గాన ఆరుగు వారితనము బాలింతలకును జలుబుచేయకుండుటకుఁగా చెప్పఁబడినది.

పాలుబడుకాలము

శ్లో॥ ధమనీనాం హృదిస్థానాం వివృతత్వాదనన్తరం
చతూరాత్రాత్ త్రిరాత్రాద్వా స్త్రీణాం స్తన్యం ప్రవర్తతే
సు. శా

ప్రసవించిన స్త్రీలకు హృదయమునందలి ధమనీముఖములు దగ్గరకు ఒత్తుకొనిపోవుటచే వెంటనే పాలుబడక మూడు లేక నాలుగు దినములతరువాతగాని స్తన్యోత్పత్తి గాజాలదు. [పాలుబడవు]

ఇందువలనను తల్లిపాలుఁగలుగువఱకును శిశువుని క్రిందిపద్ధతులపై పోషింపవలయును.

సూ. తస్మాత్ ప్రథమేఽహ్ని మధుసర్పిరనన్తామిశ్రం మన్త్రపూతం త్రికా
లంపాయయేత్, ద్వితీయేఽహ్ని లక్ష్మణాసిద్ధం సర్పిః తృతీయే చ తతః
సు. శా

అందువలన మొదటిదినమునందు తేనె నెయ్యి వీటియందు నల్లసుగంధిపాలచూర్ణమునుఁగలిపి వేదోక్తమంత్రములగు మంత్రములచే నభిమంత్రించి శిశువునకు మూడువేళలయందును నాకించవలయును. రెండవదినమున లక్ష్మణిపంజి [తెల్లములక] మూలముచే చేయఁబడిన నెయ్యిని మూడువేళలయందును నాకించవలయును. మూడు నాలుగు దినములయందు పైతె మిట్టలక్ష్మణపంజచే తయారుచేయఁబడిన నెయ్యినే వాడుచుండవలయును.

శిశువునకు స్తన్యపానము

సూ. ప్రాఙ్ముఖాత్ తస్తన్యం మధుసర్పిష్యపానితలసమ్మితం ద్వికాలం
పాయయేత్.
సు. శా

తరువాతవచ్చునట్టి పాలను నాలుగుపొవునంతవరకును పిండివేసి శుద్ధమైనపాలను శిశువుయొక్క అరచేతినిండు ప్రమాణము రెండుపూటలమాత్రమే పిండుకొని అందుతేనె నెయ్యికలిపి ప్రాతస్సాయంకాలములయందు శిశువునకు త్రాగింపవలయును. ఇందుతేనె నెయ్యి కలిపినచో పాలయందలి మందమును తీసివేసి శిశువునకు కడుపుబ్బకుండయుండును.

సూ. తతో మాతా ప్రశస్తేఽహని స్నాతా ప్రాఙ్ముఖం శిశుం
పవిత్రాసనే సన్నిధాయ దక్షిణం స్తనమంబునా ప్రక్షాల్య
ఈషత్ పరిస్రావ్య మన్త్రేణాభిమన్త్రితం అభిదద్యాత్
శిశుః క్రోడే శయిత్వం ధాయయాపాయయేత్ సు. శా.

పిమ్మట శిశువుయొక్క తల్లి పరిశుద్ధమైన శరీరముతో (స్నానము చేయవలెను. శుభ్రముగా నుండవలయును) మంచిబట్టలను కట్టుకొని మెత్తగానుండునట్లు పర్చఁబడిన మెత్తనిపీటపైకూర్చుండి శిశువును తూర్పుముఖముగా గూర్చుండపెట్టి కుడిపైపుస్తనమును నీటితోకడిగి రెండుమూడు పాలధారలనుపిండివేసి అభిమంత్రణపూర్వకముగా శిశువునకు క్షీరాభివృద్ధికరమగునట్లు ఒడియందిలో నున్న పెట్టుకొని కుడిరొమ్ముగా శిశువునకు పాలియవలయును.

పాలిచ్చుటకు ముందీ మంత్రముచే స్తనము నభిమంత్రించవలయును.

శ్లో॥ క్షీరసరసి ధత్సే ఉభయ పయో। క్షీరపూరక,
నిత్యమునకిగో బాలో భివర్ధేత మహాబలః
పయోఽమృత సమం పీత్వా కుమారస్తే శుభానసే
దీర్ఘమాయురవాప్నోతు దేవా ప్రాప్యామృతం యథా.

హా. సం

ఓ క్షీర సముద్రములారా నీయందు క్షీరసముద్రమువలె స్తనములు పాలచే నిండియుండుగాక, ఈ శిశువు సర్వదా కళ్యాణవంతుడును మహా బలశాలియు నగుగాక అమృతపానముచే దేవతలెట్లు అయుష్మంతులైరో ఆట్లే అమృతసమమగు స్తన్యపానముచే యీశిశువు చిరంజీవియగుగాక

నూ ఇతో మన్త్రో క్షీరా అన్వేన భిషజేవ వాసి పతయా హా సం.

ఈమంత్రములను శిశువుయొక్క తండ్రిచేగాని వేరొక వైద్యునిచేగాని పఠింపనట్లు చేయవలయును

ఇట్టి మంత్రములు బాలింతలకు ఉత్సాహము కలుగుటకుగా చెప్పబడి నట్లు తోచెడిని; ఎందుకన స్తన్య ప్రవృత్తికి కారణములును తదల్పత్వమునకు హేతువులును యిట్లు వ్రాయబడినవి.

శ్లో॥ పయః పుత్రస్య సంస్పర్శాద్దర్శనాత్ స్మరణాదపి,
గ్రహణాదప్యధో జస్యశుక్రవత్సంప్రవర్తతే
స్నేహో నిరన్తరస్తస్య ప్రవాహో హేతురుచ్యతే

అనుకూల యువతీదర్శన స్పర్శన గ్రహణాదులచే పురుషులకెట్లు వీర్య కము కలుగునో ఆట్లే శిశువును చూచుటచేగాని ముట్టుకొనుటచేగాని స్మరించుటచేగాని లేక శిశువుస్తనమును పట్టుకొనుటచేగాని తల్లికి పాలు ప్రసవింప నారంభించును. కాన శిశువు యందెప్పుడును ప్రేమగలిగి యుండుటయే పాల విశేషముగా గలుగుటకు కారణమగును.

శ్లో॥ అవాత్సల్యాద్భయాచ్ఛోకాత్క్రోధాదత్యపతర్పణాత్।
స్త్రీణాం స్తన్యం భవేత్స్వల్పం గర్భస్య విధారణాత్ భా

శిశువుపై ప్రేమలేకపోవుటచేతను భయముచేతను దుఃఖముచేతను కోపమచేతను అన్నము తిన్నగా తినకపోవుటచేతను తిరిగా గర్భము ధరించుటచేత స్త్రీలకు పాలు తక్కువయిపోవును.

ఇట్లుగాక దేశకాల విపరీతముల వలనగాని విషమాహార విహారముల గాని పాలు విశేషముగా లేనిచో స్తన్యాభివృద్ధికై కొన్ని మార్గములు చెప్పబడినవి (సశేషము)

జిల్లాల వార్తలు

వెటనరీ శాఖవారి శ్రద్ధ

(ఒక విలేఖరి)

గోకినేపల్లి ౬-౨-౮-౪౩

గోకినేపల్లి గ్రామమందు పశువుల రోగము లుండుటచే కొలదిరోజుల క్రిందట వెటనరీ డాక్టరు గారువచ్చి పశువులకు టీకాలువేయగా వాటిరోగము వెంటనే నివారణయయ్యెను. తర్వాత డాక్టరుగారు స్వయముగానే ఎవరుగానిపిలువకయే వచ్చి పశువుల పెద్దరోగమునుమాన్పుటకు టీకాలు ఔషధమని ప్రజలకు బోధించి టీకాలుతీయుచున్నారు. ఆశాఖయొక్క సూపరింటెండెంటు గారు నేలకొండపల్లిలో మకాంచేసి రోజుకు రెండుమూడుసార్లు చిన్నబస్సుకారుమీద ఈగ్రామమువచ్చి తనకీచేయుచున్నారు.

వదినె మఱదలశిరస్సులు పగులుట

ఒక విలేఖరి

గోకినేపల్లి ౧-౨-౩-౪౩

పమ్మిగ్రామమందు యెఱ్ఱమనేని వీరయ్యయు, లక్ష్మయ్యయు సదాకలహించుచుందురు. ఒకనాడు ఈసోదరులలో జ్యేష్ఠుడగు వీరయ్యయింటియందు లేనిసమయమున అతనిభార్యయు లక్ష్మయ్యయు కలహించుకొని ఒకరినొకరు తలపగుల గొట్టుకొనిరి. వెంటనే పోలీసువారు వారినిపట్టుకొని ఖమ్మంమెట్టు తాలూకా ప్రభుత్వచికిత్సాలయములో చేర్చిరి. ఇరువురి గాయములకు చికిత్సలుజరుగుచున్నవి.

ప్రతాపరుద్రాంధ్ర భాషానిలయము

(ఒక విలేఖరి)

మడికొండ 11-7-1934

ఇందు సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు నాటకములు, నవలలు, చరిత్రలు, మున్నగుపొత్తములున్నవి. ఈగ్రంథాలయమునకు ఆంధ్రపత్రిక, కృష్ణాపత్రిక, గృహలక్ష్మి, వినోదిని, మొదలుగాగలపత్రికలు వచ్చుచుండును. గోలకొండపత్రిక వచ్చుచుండెడిది; కొన్నిచిక్కులు కొన్ని కారణాంతరములవలన ఆర్థికపరిస్థితులవలనను, నేడు రేపు గోలకొండ వచ్చుటలేదు. ఇందునుమారు ౩౦ చందాదారులున్నారు.

మడికొండ జనసంఖ్యను దృష్టిలోనుంచుకొని గ్రంథాలయ పరిస్థితులీదిలకింప, యిచ్చటిపరిస్థితులు చాలశోచనీయమైయున్నవి. నిజాంరాష్ట్రములో, తదితర జిల్లాలలోని యాంధ్రులందరు దేశాభిమానమునకై భాషాభిమానమునకై ఆంధ్రవ్యక్తి తౌన్నత్యమునకై పాటుపడుచుండవీక్షించుచునే యున్నాము కాని మడికొండలోని గ్రంథాలయమింకను గాఢనిద్రా ముద్రితురాలై యున్నది మేల్కొనకుట్లో తోచదు పైచెప్పబడినచందాదారులసంఖ్య నారసినమాత్రమున, స్థానికఆంధ్రులపట్టుదల- అంధ్రభాషాభివృద్ధికై వారిఉద్యమము పాఠకులకే వేద్యమగుచున్నది.

మడికొండలో రెడ్లు, బ్రాహ్మణులు, అవంతిమ వైశ్యులు యింకను తదితరఉన్నతకులస్తులు కలరుకాని గ్రంథాలయపరిస్థితులుచక్కబడవు

గ్రంథాలయాభివృద్ధికి పాటుపడుచున్నవారలలో, పింగిలి వేంకటేశ్వరరావుగారు దేశముఖు ఆవాలగోపాల్ రెడ్డిగారును జగన్నాథచార్యులుగారును ప్రశంసనీయులు. అందు శివరాజయ్యగారు ప్రధానులు.

ఇందు అమితోత్సాహములతో బనిచేయు సెక్రటరీ గోపాల్ రెడ్డిగారికిని లైబ్రేరియన్ శ్రీయుత ఎ రామానుజయ్యగారికిని కృతజ్ఞత తెల్ప వలసియున్నది. ఇట్లు ఇకముందైనను గ్రంథాలయ పరిస్థితులుచక్కబడి అచిరకాలములోనే నీభాషానిలయము బాగుపడగలదని ఆశించుచున్నాము.

శ్రీశేషాద్రిరమణకవులు గ్రంథాలయమునకై పొత్తములనొసంగుచు గ్రంథాలయాభివృద్ధికి నుద్యమించుచున్నందులకు కృతజ్ఞతాపాత్రులు.

దాహచలివేంద్ర

(ఒక విలేఖరి)

హనుమకొండ

నలుగురు ప్రత్యేకవ్యక్తులు హన్మకొండలోని ఏనుగులగడ్డ అనవీధిలో నొకచలివేంద్రను నెలకొల్పిరి. ఇదిమొదారిలోని చలమవలె బాటసారులదాహాగ్నిని చల్లార్చుచున్నదనిన అతిశయోక్తి కాదు. ఉదయముఅరుగంటలనుండి సాయంత్రము యేడుగంటలవఱకే నలివేంద్ర తెఱవబడియుండును.

పైచెప్పనిపటుల రెండుమూడుసంవత్సరములనుండి నలుగురు ప్రత్యేకవ్యక్తుల సహాయమునసిచలివేంద్రనిర్వహింపఁబడుచుండెను. కాని నూతనముగ మహాఖాక్ష శ్రీ కొండా రెడ్డివకీలు తిరువరంగం శ్రీనివాసరావు తైలంవెంకటాద్రి గుజ్జూరుసాయన్నగారలు ఈచలివేంద్ర కార్యనిర్వాహకవర్గములో ప్రవేశించినందులకు వీరియుత్సాహ మెంతయు గొనియాడదగినది.

అగ్నిప్రమాదములు

(ఒక విలేఖకుడు)

హన్మకొండ 1-7-1934

ఇటీవల మట్టెవాడలో నగ్నిప్రమాదము సంభవించెను నేరెల్ల నరసింహంగారి దొడ్డిలోని కొంతభాగము అగ్నిప్రమాదవాతఁబడి అష్టకష్టములఅనంతరము చల్లార్పఁబడెను. ఇటీవలహన్మకొండల నొకమహమ్మదీయుని గృహము కాలిపోయెను.

చెన్నూరు

(ఒక విలేఖరి) ౧౫-౮-౧౩౪౩ ఫ.

(౧) యజ్ఞము

ఇచ్చట వేదమూర్తులైన శ్రీరాంభట్ల సాంబన్నదీక్షితులుగారు చైత్ర శు॥ 2 గురువారమునండి చైత్ర శు ౧౨ మంగళవారం వరకు యజ్ఞము చేసిరి. చుట్టుపట్ల గ్రామములవారనేకులు చూడవచ్చిరి. సమస్త జాతులవారికిని అన్నదానము చేయబడెను.

(౨) రామానుజ జయంతి

శ్రీ జగన్నాథస్వామి యాలయములో శ్రీ రామానుజ జయంత్యుత్సవము జరుగుచున్నది. పలువురు విద్యార్థుల యుపన్యాసములు, గానము, హరికీర్తనలు మొదలగునవి జయప్రదముగా జరుగుచున్నవి. ప్రేక్షకులుచందన తాంబూలాది సుగంధద్రవ్యములతో సత్కరింపబడు చున్నారు.

(౩) ఇంటిపన్ను, దీపములపన్ను

ఇచ్చట రెండుసంవత్సరముల నుండి ఇండ్లపన్ను దీపములపన్ను తీసికొనబడుచున్నది. రోడ్లవేయించి దీపములుపెట్టించిన తరువాత పన్నుతీసికొనటటుండ రెండు సంవత్సరముల నుండి వసూలు చేయబడుచుండియు ఇంతవరకట్టి సదుపాయములు లేకుండుట శోచనీయము. దయచేసి యధికారులు శ్రద్ధ తీసికొందురుగాక.

టోలుపన్ను

గత రెండు సంవత్సరములనుండి టోలుపన్ను వేయబడుచున్నది. కాని ఈసంవత్సరము సవారీబండ్లకుకూడ పన్ను తీసుకోబడుననుయూజలు వచ్చినవని తెలిసి జనులు చాల రంథిపడుచున్నారు. మున్సిపు సాహెబుగారి యొద్దకువెళ్లి చెప్పుకొనిరి. ఇచ్చట సమీపమందుగల గోదావరికి వెళ్లు బా

హాజరులు ప్రతిదినము ౨ అణాలు యివ్వవలసి వచ్చెను. గ్రామమునుండి బండిపై బయటికి వెడలుటే కష్టముగానున్నది.

క్యాతూరులో గ్రంథాలయ స్థాపన

(ఒక విలేఖరి)

క్యాతూరు గ్రామమునందలి పెద్దలందరును ఈ వైశాఖ శు॥ పాడ్యమి శనివారమునాడు సాయంత్రము గ్రామ ధర్మశాలలోచేరి గ్రామాభివృద్ధికి విద్యావ్యాప్తి అవసరమని గ్రహించి ధర్మశాలలో పుస్తక భాండాగారమునకు అని ప్రత్యేకముగా నిర్మించిన భాగమునందు ఒక గ్రంథాలయము స్థాపించుటకు తీర్మానించిరి. గ్రామ యువకులు మిక్కిలి యుత్సాహముతో చందాదారులను చేర్చుకొనుచున్నారు. అనతికాలములో చందాధనము వసూలగును. అప్పటికప్పుడే కొన్ని గ్రంథములు సేకరింపబడినవి. గ్రంథ సంపాదన యత్నములు తీవ్రముగా జరుపబడును.

సుప్రసిద్ధులైన శ్రీయుత సురవరం రంగారెడ్డిగారు గోలకొండ పత్రికను, గ్రామాధికారులైన మారం నారసింహారెడ్డిగారు రయ్యతు పత్రికను నిచ్చుటకు దయతో నంగీకరించిరి. త్వరలో తదితర వార, మాసపత్రికలు తెప్పించుటకు ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి.

ఈ సందర్భమున ఒక ఆపరేషను నిమిత్తమై ఇచటికే వచ్చియున్న ఆలంపూరు మెడికలు ఆఫీసరైన శ్రీయుత డాక్టరు పత్రి నరసింహ్మ బింధు గారు సభ్యులను ఈసత్కార్య నిర్వహణకై ప్రోత్సహించిరి.

పెండ్లి పౌరోహిత్యపు చిక్కు

(స్వ. వి.) కొత్తపల్లి, ౧౨-౪౩

౪-౭-౪౩ ఫసలీకి సరియగు భావ సం॥ చైత్ర బ॥ ౧౦ మి నాడు మిర్యాలగూడెం తాలూకాలో కొత్తపల్లియను గ్రామములో అల్లులజంగిరెడ్డి యిద్దిరెడ్డి, పుత్తూరు నర్సిరెడ్డి స్వగృహములలో వకేరోజు మూడు వివాహ మహోత్సవములు, జరుపుటకొరకై అదే గ్రామనివాసియగు వే॥ కాశీపల్లి రామకృష్ణయ్యను పౌరోహితమునకు పిల్వగా కొన్ని కారణములచే రానవీలు కలుగదనిరి. రు. ౨౫ పాయిలు యిచ్చెదమన్న వారు వప్పుకొనక రానందున సమాజమువారికి తెల్పగా ఆరాత్రి గం॥ ౯ లకు వివిధములగు వాద్యములతోడను, గీతాది నృత్యవినోదముల తోడను చక్కగా కలంకరింపబడిన వీధులవెంట జనబాహుళ్యము పిక్కటిల్ల ఊరేగింపు జయప్రదముగ సాగించి సమాజమువారినుంచి రు (౫) లకు వివాహకార్యములు జరిగెను. బ్రి॥ గొటిముక్కుల శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మం ఉపాధ్యాయులవారు హరికథా సంకీర్తనాదులతో పురప్రముఖులను ఆనందపరచిరి. పాశం నర్సిరెడ్డి గంజి మట్టయ్యగుప్త, శేఖుఖాజా గు॥ పటేలు తోడ్పడినందుకు ప్రశంసనీయులు.

నారాయణపేటలో ప్లేగు

మహబూబునగరు జిల్లాలో నారాయణ పేటలో ప్లేగు తగ్గినది. తమ నివాసములను వదలిపెట్టిపోయినవారు తిరిగి యిండ్లను చేరుకొనుచున్నారు.

పేరూరు విశేషములు

(విలేఖకుడు)

గ్రామారోగ్యము.

మహబూబునగరం తాలూకాలోచేరిన మా గ్రామము నందు యీమధ్య ప్రబలిన మశూచివ్యాధిచేత ౨౦ మంది పిల్లలు ౧౦ మంది పెద్దవాండ్లును చనిపోయిరి. ౧౨౦౧ జనసంఖ్యగల మా గ్రామములో యింతమంది పిల్లలు చనిపోవుట భయంకరమగు విషయము. ఈ చనిపోయిన పిల్లలు అందరు టీకాలు పొందనివారే. మహబూబునగరము జిల్లా ఆరోగ్య శాఖాధికారులు యీవిషయమును గమనించెదరుగాక.

ఎండలు

మనోరంజకమగు యీ వసంతఋతువునందే పగటిపూట యిప్పటికే ౧౧౭ డిగ్రీలు ఉష్ణము ప్రబలియున్నది. ఎండకాలము ముందు ఏమిచేయనున్నదో అని జనులు భీతిల్లుచున్నారు.

పాడిపంటలు

ఈ సంవత్సరము మా ప్రాంతములలో పశువులకు గాల్లు చీడలు అనురోగములవల్ల చాలానష్టములు గల్గెను.

ఈ ప్రాంతముల పంట ఆరువీసములలో పునసే యున్నది. ఆ పండినపంటకైనను ధరలులేనందున పండిన పంటంతయు సర్కారుకిస్తులకే అమ్ముకొనుచున్నారు. దయామయులగు మా సర్కారువారు బీదరైతుల మొర నాలకింతురుగాక.

అనుకరణము

మా గ్రామములో కొందరు పనిలేని పిల్లవాండ్రు గ్రామపెద్దల యాదర్శము గ్రహించి సత్కాలక్షేపమును అభిప్రాయముకాబోలు; యీమధ్యనొకరాత్రి నొకవ్యక్తి యింట జేరి పైకముపెట్టి పేక నాడ నారంభించిరి. ఒక్కొక్కరు క్రమముగా కూడు లేకున్నను కొన్ని గంటలలోనే రెండు మూడాయాల వరకు నష్టముపొందిరి. ఇంతలోనరకారు ముగు నకే నాకాలునిలిచి సదరు బాలురను గొని తలుపుమూసియున్న యింటిలో హనుమంతుని పూసించి యిటు ప్రవేశించెను. ప్రవేశించునరికి పిల్లవాండ్రు పుపాయముగా దీపమును ఆర్పిరి. ఆచీకటిలో ఆతడు చెబుతో తాండవ మాడెను. బాలురకు కొందరికి నొసళ్లపైనను ముక్కులపైనను కొందరికి భుజములపైనను చేతులపైనను లిగముద్రలంకితమయ్యెను. ఈ విషయము చిత్రగుప్తులవారు తమఖాతాలో వ్రాసుకొన గోరుచున్నారు. లేక వారు మేము వినుచున్నటుల నిజముగా సురవర స్థానమును పొందినచో దీనియొక్క ప్రతిని యమధర్మరాజులవారి కేమమణీయమునకు పంపగోరుచున్నాను

మోసగాండ్రు

మా గ్రామమునకు సమీపమునగల మునుగాలు పేట గ్రామములో ఖతాలుబహాదురు అను నొకమహమ్మదీయుడు కలడు. ఆత్మకూరు సమస్థానములోచేరిన పరుమార్తి అను గ్రామములో సోమిరెడ్డిఅనువారొకరు కలరు. వీరిదగ్గర సాహెబుగారు బడిపంతులుగా ఉండెను. సోమిరెడ్డిగారు తమకు గృహనిర్మాణమునకు కలముకై సామానునిమిత్తము కొల్లాపురము వచ్చుచున్నట్లును తమకు సహాయమువలయుననియు నాగరకర్నూలు తాలూకాలోచేరిన జాగీరు కొండాపూర్‌పల్లి గ్రామములో వద్దిరాంరెడ్డిగారిపేర పుత్తరము వ్రాసినారని తెచ్చియిచ్చిరి. రెడ్డిగారు కొల్లాపురము అడవులలో సామాను చూపుటకు సోమిరెడ్డిగారిని ఒకరినిమాత్రమే రమ్మనిచెప్పిఅంపిరి. వారనుగొనిపోయినకొన్ని దినములలోనే కొన్ని బండ్లవెంటఆదేసాహెబువచ్చి తనకు సోమిరెడ్డిగారిబండ్లు ఎదురగుటచే తిరిగివచ్చితినని చెప్పెను. రాంరెడ్డిగారు స్వయముగా అనారోగ్యకారణమువల్ల సహాయార్థము వారివెంట పోజాలకపోయిరి. అంతకుముందే వారియింట వివాహమైనతొందరలో మరియొక్కరిని పంపజాలకపోయిరి. బండ్లుఅడవులలో ప్రవేశించెను; వారము దినములు అయినపిమ్మట మరలసాహెబుగారువచ్చి బండివెంటవచ్చిన మనుష్యులందరు వ్యాధితో బాధపడుచున్నారనియు రెండుయెడ్లుచచ్చినవని అనియు తెచ్చినపైకము ఖర్చుఅయినదనియు జరూరు ౨౦ రూపాయలు పంపవలయుననియు సోమిరెడ్డిగారిపుత్తరము తెచ్చెను. సోమిరెడ్డిగారివ్రాలు యిదివరకే చూచియున్నను వారిపేరుబట్టియు వారిఅవసరముబట్టియు ౫౦ రూపాయలు పుత్తరము తెచ్చిన బంట్రోతుకిచ్చిరి. తిరిగి వారి పైకము యొక్క దినములు అయినను తిరిగిరాకుండుటచేత బండ్లకొరకు వెదకుచుండగా మునుగాలుపేట ఖతాలుబహాదురు గారు ప్రత్యక్షమైరి. ఈసమాచారము అడుగగా సోమిరెడ్డిగారి పుత్తరములు సృష్టింపబడినవి అనియెరుకపడెను. కొందరుపెద్దమనుష్యులయొద్దనుండి కొంతపైకము యిచ్చియున్నారు. కావున యీమోసగానిగూర్చి మాప్రాంతీయులు తెలిసికొనియుండుట ముఖ్యావసరము.

గద్వాల ప్రభుప్రబోధము

(శ్రీరం కుప్పారెడ్డి గారు శతావధాని)

[శ్రీముఖ సంవత్సర మాఘమాసమందు శ్రీ శ్రీ గద్వాల మహారాణిగారి సందర్శన సందర్భమున చదువబడిన పద్యములు

శా. వరాజేంద్రుడు స్వర్గమందు
ప్రజలెంతే చిక్కిచే గుంది యు
న్నారో వారలకంట కెక్కుడుదయన్
బాలించుచున్నట్టి యీ
శ్రీరాజ్ఞీమణి వెలసంబు విని తు
ష్టించెంగు చున్నాడు నీ
తారా క్షితిజాసి స్వర్గమున సౌ
ఖ్యక్కీర్తి మనుస్మర్తితోన్.

సీ. తమయాపరాజ్యంబు తమయావ్వరాజ్యంబు
నెనగంగజేయు దౌహిత్రులగని
కన్నవారింటికి గొన్నవారింటికి
యశమిచ్చు ఖ్యాతిక లలర గాంచి
తమయున్న మాటను తమయున్నమాటను
జవదాటక నటించు సహజులగని
సతులొందు సన్నిధి సుతులొందు పెన్నిధి
గలుగి పాలించు స్వకాంతజూచి

గీ. క్షేమవార్తలు క్రమమున కేతమోర్సి
వాగతసురాళిచే విని హర్ష మొంది
నాడు ప్రభుని సీతారామ మేదినీంద్రు
నాత్మ స్మరియించి ప్రమొక్కుదు సతులభక్తి

సీ. తమ్మధైర్య రమ నిరంతర విశ్వవిశ్వంభ
రా భార సహనసహ్యమున కొసగి
తనసత్యనియతి విస్తార తారానమూ
లంకృతాకాశ బింబమున నిలిపి
తనశాంతిగుణ మనంత ప్రాణిసముదయా
ధారవసుంధరా స్థలికి బనిచి
తనమహౌదార్య పద్ధతి సనారతఘనా
ఘనజీవనద సముద్రినకుజేర్చి

గీ. అరిగె నచ్యుతలోక క్రీడానుషంగ
తత్పరత్వముచే వసుంధర చపింప
మత్ప్రభుండు సీతారాము మనుజవిభుడు
అమహాత్మున కగుగాత యాత్మశాంతి.

సీ. ప్రాణంబులోడి సమాసగౌరవమిచ్చి
హ్వాదయమ్మీతిని ప్రతిష్ఠించినాడు
అంకోపీరంబునం దరకొనొసంగియు
భేదభావంబు జూపించినాడు
రానున్న దరిగి యీరాజ్యపాలన
తమ దివ్యభావమున జెత్రించినాడు
రాజ్యప్రాత్యేకముగా రత్నసింహాసన
మర్పించి తానెముందరిగినాడు

గీ. ఆదిలక్ష్మాంబ తొల్లి రామావతార
మందు మిమ్మ్మగుండించిన యులతమాన్య
స్తుత్యమతిని కృతజ్ఞత జూపినాడు
మన్మప్రభుండు సీతారామ మనుజవిభుడు.

మ. సమవర్ణ త్రయ మాతృసోదర సమా
న ప్రేమపోషించి పెం
చిన భూమీశ్వరు సాగనంపి పుడమిన్
జీవింపనా లబ్జచే
తమ గద్వాలకులాకరమంటి యిపుడా
భారత్నిర్వహం దాల్మి తో
త్తని దౌహిత్రులుగా జనించిరని పీ
క్షింపంగ నేతెంచితిన్.

సీ. ఇనుకనౌక్ష్మక్ష్మ భాభృత్ప్రభాజనితిభా
పాసిచ్చివంశికి నాబజాలుగాగ
జానస్నరటవంశ ప్రతిష్ఠాపుర
భూజంబునకు నంటు ప్రమొక్కగాగ
నదయడగిన బక్కబనుగు పరస్పతి
కాలీక్ష్మనకు సూనకోలగాగ
తరుగనౌ నిజవంశ ధారణీశ్వరుల దాన
ఫలరాశికామని పంటగాగ

గీ. విధి ప్రతిష్ఠించె గద్వాలపృథివియందు
గానిచో భారతీయ సత్కవులకెల్ల
నొకట తలంపన్నమ పిడుకుందురెట్లు
ఆదిలక్ష్మమహారాణి అమృతవాణి.

సీ. వీరభద్రారెడ్డి విద్యాప్రపోషణం
బనరక్తి మీయింటి యందనిల్పి
వేమభూమీధవు వితరణౌదార్యంబు
పరికించి తమకుటుంబమున కొసగి
బుద్ధరాజప్రభ బుధసమాశ్రితవతు
నోక్తికృత్రీల మీకొప్పజెప్పి
సోమనాదీశ్వరోద్దామ ప్రతాప
పాహసథైర్యగతులు మీయందనిల్పి

గీ. మమ్ము బ్రోవ కవులకెల్ల మిమ్ము జూపి
అరిగిరిస్వకీయులౌ రెడ్డి వరులుదింక
ఉడుగకసు మీరుపోషించు చుందురనుచు
ఆదిలక్ష్మమహారాణి అమలవాణీ,

సీ. ఘనభవనములెన్నొ కట్టించి గద్వాల
స్థలినాగరికతను దెచ్చినారు
స్తవనీయమౌ తానున్న సద్గుణరాశి ని
ర్మించి కేశవభక్తి మించినారు
తెగు పాఠశాలలు స్థాపించి రాజ్యాంగ
విద్యాభివృద్ధి గావించినారు
పాలనంబునతొంటి ప్రభువుల మరపించి
ప్రజల విశ్వాసంబు బడసినారు

గీ. విమల విక్టోరియా రాజ్ఞి విపులరుద్ర
మాంబ సంయుక్త మేలినట్లవని నేలి
భామినులకు నాదర్శక ప్రాయులరయి
అలరినారు శ్రీ ఆదిలక్ష్మాంబ మీరు.

సీ. స్థిరకీర్తి గద్వాల దేవిభాగ్యంబు పెంపొంద
ప్రజల పాలింపు మమ్మ
ధర్మరక్షా పరతంత్రులగుచు యెల్లజనుల
బిడ్డలవోలె మనుపుమమ్మ
రాజ్యతంత్ర స్వతంత్ర ప్రవృత్తిని తమ
దేశంబునకు మేలుచేగదమ్మ
సరసనద్గుణధైర్య జనరంజకసురూప
పరులైన మనుమల బడయుమమ్మ

గీ. ఆయురారోగ్య భాగ్యాభ్యులగుచు మాదు
కనులకోరతలు దీర నెక్కాలమందు
చల్లగానుండుమమ్మ మాచల్లనమ్మ
ఆదిలక్ష్మమహారాణి అమృతవాణి.

పింగిలిజనార్దనరెడ్డి స్కాలర్‌షిప్పు నిధి

విద్యార్థివేతనములు

ప్రతిసంవత్సరమువలె ఏడకాలము నెల వులతర్వాత జూన్ ౧ వ తేదినుండి ఒకటిగాని రెండుగాని విద్యార్థివేతనము లియ్యబడును. పాతవిద్యార్థులు తాము చదువుతరగతి పరీక్షలో కృతార్థులైనట్లు కాలేజీనుండి సర్టిఫికెట్లతోసహా రాబోవు సంవత్సరముకై దరఖాస్తులు పంపుకొనవలెను.

కొత్త అభ్యర్థులు.

(౧) ముల్కీయైనదు, (౨) ఆరోగ్యమైనదు, (౩) మెట్రికులేషన్ లేక అంతకన్న పైపరీక్షలలో కృతార్థులైనట్టివదు, (౪) నడవడికనదు, (౫) బీదతనవుననదు, వీనితోసహా తామేమి చదువదలచినది తెలుపుచు దరఖాస్తులు పంపుకొనవలెను. సైన్సు, లేక టెక్నికల్ శాఖలకు చదువదలచిన వారే. దరఖాస్తులు మేనెల ౧౫ వ తేదీలోగా నాకుచేరవలెను. తర్వాతనిచ్చు దరఖాస్తులు చూడబడవు. రెడ్డివిద్యార్థులే దరఖాస్తులియ్యవలెను.

ఇట్లు
సు॥ ప్రతాపరెడ్డి
కార్యదర్శి

తగ్గింపుచందా

౧౩౪౩ ఫ॥ సంవత్సరము మొదటి నెల ఖుర్దాదు నెలలో క్రొత్తగా చేరు చందాదారులకు, సంవత్సరమునకు రు ౬-౦-౦ లకే మా పత్రిక పంపెదము మంచి సమయము. ఆలసించినచో తరువాత నిరాశచెందెదరు

వ్యవస్థాపకుడు

గోలకొండ పత్రిక

భావనామ సం॥ అధిక వైశాఖ శు॥ ౯

సోమవారము

గోలకొండ సంవత్సరాది సంచిక.

7 వ మేయి 1934 (2 వ తీరు 1343) సోమవారమునాడు వెలువడును సంచికయందనేక ప్రత్యేక వ్యాసములు ప్రకటింపబడును రాజకీయ సాంఘిక చారిత్రిక విద్యావిషయకములగు పెక్కు వ్యాసములందుండును. కథలు ఇతర సారస్వత విషయక వ్యాసములు నందుండును నిజాము రాష్ట్రమును గురించిన ప్రత్యేకవ్యాసములుండును సంచిక సచిత్రముగానుండును

ప్రకటనలు వేయదలచువారికి మంచి తరుణము

ఈ సంచిక క్రొత్తచందాదారుల కుచితముగా పంపబడును ఇతరులకు పోస్టేజీగాక రు 0_8_0 లు (ఎనిమిది అణాలు)

మేనేజరు
గోలకొండ పత్రిక

విమానము - రేడియో

మన ప్రభుత్వమువారు మన రాష్ట్రమునకు విమాన ప్రయాణ సౌకర్యముల నేర్పరుచ వలయుననియు రేడియో ఏర్పాట్లను చేయవలయుననియు అతి కుతూహలురై యున్నట్లు స్పష్టముగా కనబడుచునేయున్నది ఈ కుతూహలమునకు అనుకరణమే మొదట ప్రోత్సాహము నిచ్చియుండెనని ఊహింపవచ్చును ఇప్పుడు దేశదేశములన్నియు విమానములను ఎక్కువగా ప్రేమించుచున్నవి ఇండియాలో కూడ జరిగిన కొలదిసంవత్సరములలో విమానములయందు అభిరుచి చాలాయెక్కువైనది ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుతము టప్పావిమానమును నిర్వహించుచున్నారు ఇదేవిధముగ బొంబాయి, కలకత్తా సంయుక్తరాష్ట్రము మొదలగు రాష్ట్రములు రేడియో సౌకర్యముల ననుభవించుటకై ప్రయత్నముల చేయుచున్నవి ఈరాష్ట్రములను దేశములను జూచి మన ప్రభుత్వమువారును ఈ ఏర్పాట్లను మనరాష్ట్రమునకు సంపాదించి ప్రఖ్యాతిపొంద జూచుచున్నట్లున్నది

విమానములును రేడియోలును మానవుని సుఖమును ఎక్కువజేయుటకు సహకారులేగాని ప్రస్తుతము మనరాష్ట్రమున నవి అత్యంతావసరములా? ఇంతకంటె ఎక్కువ అవసరములైన వాటిని మనరాష్ట్రమెంతవరకు అనుభవించుచున్నది? తక్కువాటికంటె ముందువీటికి ప్రభుత్వమువారు ద్రవ్యమును వ్యయముచేయుటవలన ఎక్కువలాభమా అనువిషయములన్నియు ముందాలోచించ బడవలయును

ఈ ఆలోచనలనుబట్టి చూచినచో మన రాష్ట్రము ప్రస్తుతము శీఘ్రముగా ఈక్రొత్త సౌకర్యములకై ఖర్చును ఆమోదించునని మేముతలంచజాలము రాష్ట్రమందు ఒకప్రదేశమునకు మరియొక ప్రదేశమునకు సంబంధము నెక్కువజేసి విజ్ఞానమును ఒకభాగమునుండి మరియొక భాగమునకు వ్యాపింపజేయుటకును, రాకపోకలకును, వ్యాపారము విరివిగాను సరళముగాను జరుగుటకును విమానము—రేడియో సాధనములు ఈ ప్రయోజనములు మరియొక చౌకవిధమున సాధ్యములు కావా? రాకపోకల వసతులను గూర్చి విచారించుదము ఇదివరకొకసారి మేము చెప్పినట్లు ప్రస్తుతము మనరాష్ట్రమున ప్రతి ౧౫ చదరపు విస్తీర్ణమునకు ఒకమైలురోడ్డును, ప్రతి ౧౦౪ చదరపుమైళ్లకు ఒక్క టప్పాకార్యాలయమును మాత్రమేగలదు ఇదేవిధముగా ప్రారంభింపబడి కొంతవరకు వృద్ధిజెందింపబడిన రైలు పర్పాట్లలోను ఇంకను వృద్ధిగావలసిన దెంతయోగలదు ఈప్రారంభించిన విధానములన్నియు ఇట్లు కొరవలడియుండగా క్రొత్తవాటికి పూనుకొనుటకు అంత అవసర మేమివచ్చెను? అప్పట్లో సామాన్యజనమునకు ఎక్కువగా అందుబాటులోనుండునది రోడ్ల సౌకర్యముగాని విమాన సౌకర్యముగాదు కాబట్టి మనరాష్ట్రమందు తక్కువ ఖర్చుతో ఎక్కువ లాభము సాధింపవలయునన్న విమాన సౌకర్యములకు పెట్టదలచిన వ్యయమును మొదట రోడ్డు రైల్వే ఏర్పాట్లకై వినియోగించుట మంచిదని మాయభిప్రాయము

ఇందులో ఇంకొక విషయముగలదు రోడ్లను రైలుయేర్పాట్లను టప్పా సౌకర్యములను వృద్ధిచేయుటలో ఎంతమందికి జీవనోపాధిలభించునో అంతమందికి విమానపు ఏర్పాట్లవలన లభించదుకదా! ఈమొదటి ఏర్పాట్లవలన దేశమునందు రాకపోకలు వ్యాపారము అభివృద్ధిజెంది ప్రజలు ఇప్పటికంటె శీఘ్రయానములు అవసరములని తలచునపుడు వాటిని సమకూర్చుట ఎక్కువలాభకరము.

——

స్థానిక వార్తలు

హైదరాబాదులో రేడియోస్థాపనము

ప్రభుత్వకార్య నిర్వాహకవర్గ సభ్యులు ముగ్గురకలిసి ఆక్సుడు హైదరీగారు ఫైర్ కింగ్ గాగలిగిన ప్రాడ్ కాస్టింగు స్టేషనియమింప బడుటతో రేడియోస్థాపక సూచకకార్యదూతము చాల్చెనని యే చెప్పవచ్చును పోస్టువాటి మాదులకులు ఇందుకై ఖర్చుపెట్టవలెనని నైజాము ప్రభుత్వము వారికి తెలిపిరి

రేడియోస్థాపన వ్యాపక విషయమందు రేడియో శాస్త్రపరిజ్ఞానముగల రైల్వే యాపరిండెంటగు మహబూబ్ అలీగారి అభిప్రాయము ముఖ్యముగా కనుగొనబడెను,

ప్రస్తుతాలోచనల ప్రకారము, ముఖ్యకార్యాలయము హైదరాబాదును, ఇతర కార్యాలయములు వరంగల్లు, గుల్బర్గాలలోను స్థాపించబడి వాటిమూలముగా ప్రసారమున కంతము ఇంగ్లీషు తెలుగు రేడియోకార్యక్రమములు బ్రాడ్‌కాస్టు చేయబడును (అ ప్రె.

సికింద్రాబాదు, ఏప్రిల్ ౨౫——

ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక వర్గమువారు బోర్డువారు చేసిన సూచనల నామోదించి నైజాముగారి అనుమతికై పంపిరి జరుగుచున్న ఫసలీ సంవత్సరము అంతముకాకముందే ఈ రేడియోవిధాన మాచరణకు రావచ్చును (స్వ. వి.)

నిజాంరాష్ట్ర గోధుమపంట

౧౩౪౩ ఫ॥ రెండవ మెమోరాండము

(ఆగ౩౦_౩౧ తో అంతమగు ౫ వీంట్లలో ఈరాష్ట్రములో గోధుమపంట కిందనుండు విస్తీర్ణము ఇండియాలో మొత్తము మీదగోధుమ పైరు చేయబడుభూవిస్తీర్ణములో ౧౦౦౦౦ కు ౩౩౪ లెక్కనున్నవి,

నివేదికకాలములో గోధుమ పైరు చేయబడిన భూమి ౧_౩౩౦౩౭_౨ ఎకరములుగలదని అంచనా వేయబడినది గతసంవత్సరమదేకాలములో ౧౩౩౪౦౫౫ ఎకరాలుండెను అనగా ౧౦౩౬_౭౩ ఎకరాలు నివేదన కాలములోతగ్గెను అనగా ౧౦౦౦౦ఎకరములకు ౭౭౩ ఎకరములతంతున తగ్గినదియర్థము, అయినను మొదటఊహించిన దానికంటె రెండవసారి అంచనా ౭౧_౭౭౩ ఎకరములు లేదా ౧౦౦౦౦కు ౧౫౬ లెక్కన హెచ్చినదన్నమాట ఈతగ్గునలకు బీదరు, పర్భని, గుల్బర్గా జిల్లాలలో కొన్ని తాలూకాలనుండి లెక్కలు ఇంకను రాకుండుట కారణము అంతేగాక ఔరంగాబాదు, ఉస్మానాబాదు రాయచూరుజిల్లాలలో అక్కడక్కడ శీతము హెచ్చుగానుండుటచేతను బీదరుజిల్లాలో ఎలుకలవలను కొద్దిగాహానియైనది ఈమాక్రమముల్ని లెక్కనచోట్లలో బాగున్నది ఎంతపండునది అంచనా ఈ[illegible] తెలుపబడును

రెడ్డిహాస్టలులో అష్టావధాన

౧౯౩౪ ఏప్రిలు ౧౫ వ తేది ఆదివారము సాయంకాలము ౫ గంటలకు రెడ్డిహాస్టలులో మ రా శ్రీ వీరంభట్ల రెడ్డిగారు (కడపజిల్లా వాస్తవ్యులు) అష్టావధానము జయప్రదముగా చేసి సభ్యులనానందపరచిరి మ రా రా మా హనుమంతరావుగారు అధ్యక్షతవహించిరి సభనలంకరించినవారిలో శ్రీయుత రాజాబహద్దరు కొత్వాలు వెంకటరామారెడ్డిగారును దేశభక్త వామనరాంచంద్ర నాయకు గారును యమ్ యమ్ రెడ్డిగారును బూర్గుల రామకృష్ణారావుగారును శ్రీ ముత్యపు కాపరెడ్డిగారును ముఖ్యులు.

ఈ అవధానములో ఇచ్ఛావర్ణనయు. నిషిద్ధాక్షరియు దత్తాక్షరియు, గంటలును, సమస్యలును అప్రస్తుత ప్రశంసయు గలవు

అప్రస్తుత ప్రశంసలో హరిశ్చంద్రారెడ్డిగారిచిన సభలో కొంత ఉత్సాహముగానుండెను సభికులందరు అష్టావధానిగారిని చాలాసమర్థులని మెచ్చుకొనిరి.

నైజాముగారి కుమారుడు

సేనాధిపతిగ నియమింపబడుట

హైదరాబాదు నైజాముగారి పెద్ద కుమారుడును యువరాజును అగు ఆజంజాగారిని నైజాము సైన్యములకు ప్రధానసేనాధిపతిగ నియమించిరని యూథిగ తెలిసెను ఆజంజాగారు కాశ్మీరుమండి రాగానే ఉద్యోగము స్వీకరించుదురు

పరిపాలకుని ప్రథమపుత్రుని సేనాధిపతిగా నియమించుటకు యుదిరియే ప్రథమము ప్రజలుయందుకు సంతసించుచున్నారు కర్నలుపి ఆర్ వి శేషగానును, నవాబుసయ్యదు యార్జంగుగారును, వారికి మిలిటరీ సహకారులుగ నియమింపబడుదుర

పందితో పోరాటము

సికింద్రాబాదు సమీపములోనున్న పోమారంలోనొకపొలములో బాలుడ్యుల్తొకరు కుక్క ఆడుకుండగా పోరాడెను, అది కప్పించుకొలేదని బాని దుడ్డుకర్రతో కొట్టెను కాని అదిపరుగెత్తి అతనిని కరచుచుండెను ఇంతలో అతని సోదరుడును కదలతరులునవచ్చి అతనిని కాపాడిరి. అతడిప్పుడు క్రిస్టోనియన్నారు. కుమారంతయు గాయములమయమై యున్నది స్వస్థత పరుచుచున్నారు అడవిపందిని కలవర్లో గౌకరు హాకి గుండుదెబ్బ తగిలియున్నదట,

పాతిపెట్టినవిగ్ర హముకోట

[illegible]

రాజ బహద్దూరు కొత్వాల్ వెంకటరామారెడ్డిగారు పంపిన సందేశము

షోలీసు కమీషనరు, కొత్వాలీ, హైదరాబాదు
౧౯_౪_౧౯౩౪ —

* * * * *

నేను కార్వేగారిని సుమారు 26 సంవత్సరముల నుండి యెరుగుదును ఆయన పూనాలో న్యూ ఇంగ్లీషు పాఠశాలకు అధ్యక్షులుగా నున్నప్పుడు లక్ష్మణరెడ్డి రంగారెడ్డియను వారియొక్క పుత్రులను వారిపర్యవేక్షణమున చదివించినాను వారిని పుత్రులవలె చూచుకొనుచున్నారు ఆయన బాలబాలికలను బంధు ప్రేమతో చూచుచుండెను వారి క్షేమసమాచారములు తెలుపుచుండువారు బాలికలు పూనాలో నుండునప్పుడు నేను అటుపోయి కార్వేగారితో కలసి ఆశ్రమములను చూచి ఆశ్రమవాసులతో భుజించినాను కార్వేగారికి అనాథ బాలికలయెడల గల ప్రేమాతిశయము వర్ణనాతీతము తదనంతరము వారు మహిళా విశ్వవిద్యాలయ సందర్భమున తోడుపడుమని తిరుగుచున్నప్పుడు చాలసార్లు కలిసికొంటిని వారి విశ్వవిద్యాలయమును గురించి యెల్లరకు తెలిసినవిషయమే గాన విస్తరించి వ్రాయనవసరము లేదు ఆచార్య కార్వేగారు యిచటికి వచ్చినప్పుడు విశ్వవిద్యాలయమును గురించి మాట్లాడినాము వారు రాజకీయవేత్త కారు స్త్రీల అభ్యుదయమున కై పాటుపడువారిలో ఒకరు స్త్రీల అభ్యుదయమునకు అందుముఖ్యముగా వితంతువుల అభ్యుదయమునకు వారొనర్చిన కృషి ప్రశంసనీయము వారి విద్యావిధానమునందు ఎన్నదగిన విషయములు కొన్ని గలవు అందు మాతృభాషలో విద్యగరపుట, అంగ్లమునకుకూడ ప్రాశస్త్యమిచ్చుట ముఖ్యమైనవి

„గృహ విద్యావాశత్వము అనగా వంట, కుట్టుపని, యింటి విషయమైన జాగ్రత్తయేగాక రోగులను చూచువిధము శిశుపోషణ, భర్త విషయమై నడుచుకొనవలసిన విధానము గృహమును చక్కగను క్లుప్తముగను నిర్వహించుకొనుట మొదలగునవికూడ నేర్చి తలిదండ్రులు వివాహమైన పిదప భర్తలు కలుగలేనపిదప బిడ్డలు అట్టివాని గలిగియుండుటకు గర్వపడుదురు మశూచి మొదలగు అంటురోగముల వలన బాధపడువారిని గురించి జాగ్రత్త అట్టిరోగములు రాకుండుటకై తగినశ్రద్ధ తీసుకొనుట మొదలగు విషయములు కూడ తెలిసియుండవలెను ”

„అట్లు విద్యనభ్యసించినవారు స్వార్థపరులు కాక యితరుల హితముగా తా నెరిగినంతవరకు తెలియజెప్పి వారినిసూ ద్ధ్యాకులనుగ చేయుట విధియని తలుపవలెను

„స్త్రీ జనాభ్యుదయమున కింకను పాటుపడుటకు ఆచార్య కార్వేగారు చిరకాలజీవులై యుండుటకు నేను హృదయపూర్వకముగ కోరుచున్నాను సందేశము తారీకంపుడు,

„కార్వేగారి జన్మదినోత్సవము జయప్రదముగా జరుగుగాకయనియు మీవిద్యాలయము యింకను అభివృద్ధిచెంది కార్వే మొదలగు విద్యాభిమానుల మన్ననకు పాత్రమగునట్లు కోరుచున్నాను

ముందు పద్దవత్సరము పరీక్షలో అందరికన్న యెక్కువమార్కులను గడించిన బాలికకు సువర్ణపతకముగా వారుకోరినది గాని వెలుగుకొరకు ఆ పతక కతూహలము గలదని తెల్లడిచేయుచున్నాను”

శ్రీయుత దేశభక్త వామననాయకుగారిసందేశము

* * * * *

„ప్రొఫెసర్ కార్వేగారుహిందూదేశస్త్రీల యభ్యుదయమున కొనర్చిన సేవవర్ణనాతీతము ఆయన భగవద్గీతలో చెప్పబడినట్లు కర్మయోగియై నిష్కామముతో విధికృత్యము నెరవేర్చువారు వితంతు శరణాలయమును, విశ్వవిద్యాలయమును ద్రవ్యము సమకూర్చి స్థాపించారు తిరుగుచుండుటను నేను స్వయముగా చూచినాను ఒకవ్యక్తికి తనజీవితకాలములో చేయగలిగినదంతయు ఆయనచేసి, ప్రతివ్యక్తియు చేయుదానివలె తాను చేసినంతపని చేయగలడని నిరూపించినాడు. నా హృదయ మానాహేతువు కార్వేగారి కార్యదక్షత, పట్టుదల మొదలగు సుగుణములు నలువురుచుకొనువారై వారిజన్మదినోత్సవము పరిగణించిన వారగుదురని స్త్రీలకును, బాలికలకును పాఠశాల విద్యార్థినులకును తెలియజేయుచున్నాను ”

ఆచార్య కార్వేగారి జన్మదినోత్సవము.

(స్త్రీ లేఖక)

బాలికల ఉన్నత పాఠశాలయందు ౧౯ వ ఏప్రిల్ ౧౯౩౪ [illegible] ఆధ్వర్యమునందు ౧౧ గం. నకు ఆచార్య కార్వేగారి జన్మదినోత్సవము యెక్కువ వైభవోపేతముగను జయప్రదముగను జరిగెను

[illegible] సందర్భమున దేశభక్త వామన్ నాయక్ గారి [illegible] గారి [illegible] బాలికలందరును [illegible] యందు బాలికలు భారత మాతృస్తవమునుబ్రార్థనగా చేసిరి పిమ్మట స్కౌటెన్సు గుడమ్మ కమలయను నీ మువ్వురు బాలికలు కర్వే మహాశయునిపైన రచింపబడిన పాటను ఆర్మోనియముపైన మృదుమధురముగా పాడిరి శ్రీ నరసింహమ్మగారు శ్రీమతి ముక్తాబాయి నాయక్ గారని శ్రీ. బి. జె. గారు బుక్కపట్టణము రామానుజాచార్యులుగారు బి ఎ బి ఎల్ బుల్లెటను పత్రికాసంపాదకుడు పద్మనాభయ్యంగారు సందేశములనంపిరి విద్యార్థిని సమాజ్యకురాలగు కుమారి ఇందిరాదేవిగారు ఆచార్యకర్వేగారి జీవిత చరిత్రము నాంగ్లేయభాషలో నివేదించుచు పై సందేశముల జదివిరి పైసందేశములయొక్క యాంధ్రానువాదములు శ్యామలాదేవి, కపిల, సావిత్రి, కోమలయను బాలికలచే జదువబడెను యుని పైన పద్యములంజదివిరి

శ్రీ రాఘవమ్మగారు సంస్కృతశ్లోకములను మనోహరముగా జదివిరి

మెట్రిక్ తరగతి విద్యార్థినులగు సుశీలాబాయిగారు, శ్రీమలతాదేవిగారు మాధ్యమిక విద్యార్థినియగు లక్ష్మీదేవియు కర్వేమహాశయుని గురించియు వారు మహిళా సంఘమునకుచేసిన సేవనుగురించియు మపన్యసించిరి

శ్రీమతి కమలావతిగారు సందేశములనంపినవారికి అధ్యక్షురాలిగారికి తక్కిన సభికురాండ్రకు విద్యార్థిని సంఘము పక్షమున కృతజ్ఞతా వందనములర్పించిరి

కమల, సరోజిని, యమునయను బాలికలు మంగళగీతములుపాడిరి

బాలికల యున్నతపాఠశాల ఆంధ్రోపాధ్యాయులగు బి ఎం వెంకటశేషయ్యగారు బి, ఎ ఆచార్యకర్వేగారిపై రచియించిన పద్యరత్నములను మెట్రిక్ తరగతి విద్యార్థినియగు శ్రీ లక్ష్మీబాయిగారు గంభీరముగా జదివిరి వి సరోజిని యన్ సావిత్రియను విద్యార్థినులు లిరువురుకూడ కర్వేమహాశయుని పై పద్యములను జదివిరి అధ్యక్షురాలుగా నెన్నుకొనిరి శ్రీమతి సుశీలాబాయిగారు బలపరచిరి ఎల్లరికరతాళధ్వనులతో శ్రీ శ్రీ వామన్ నాయక్ గారధ్యక్షస్థానమునలంకరించిరి విద్యార్థిని సంఘకార్యదర్శినియగు రాఘవమ్మగారధ్యక్షురాలి నిపుష్పమాలాలంకృతులంగావించిరి అధ్యక్షోపన్యాసమును హిందీలో నతిగాంభీర్యముగ మనవ్యముగ మంజిదిని సర్వసభాసదురాండ్రకానందంబు గావించిరి

తదనంతరము కమల, కౌసల్యయను [౧౦] వత్సరముల యీడుగల బాలికలిరువురు హిందీ బాజాలు ఆర్మోనియమ్ పైతమ నైపుణ్యమును ప్రదర్శించిరి రాజాబహదూర్ వెంకటరామారెడ్డిగారు ఓ బి ఇ దేశభక్త వామన్ నాయక్ గారు శ్రీయుత మందరము ప్రతాపరెడ్డిగారు బి ఎ బి ఎల్ ఆర్

అధ్యక్షిణి ఉన్నతపాఠశాల బాలికలను, ఈ పాఠశాల విద్యావిధానమును గాంచి సంతోషించి యీ సంవత్సరము రెండు వందల విద్యార్థినులతో నేత్రోత్సవంబు చేయుచున్న యీపాఠశాల దినదినాభివృద్ధిచెంది పెంపునందు చేయుటకు సహాంచు యువకోశమును భగవంతుండు గలిగించుగాత యనిమనఃపూర్వకముగా నాశీర్వదించెను

సువాసినులందరకును పసుపు కుంకుమ సుగంధద్రవ్యములు తాంబూలములాదిగాగల సన్మానములు జరిగెను, పోస్టల్ సూపరెండెంటుగారగు శ్రీమతి సరోజిని పిళ్లెగారు వడపప్పు పానకము పిల్లలకు బంచిపెట్టు సందర్భమున నాకార్యము నతిశ్రద్ధతో నిర్వహించి విద్యార్థిని సంఘమువారియొక్క కృతజ్ఞతావందనముల బాత్రురాలయ్యెను

మహిళాజన సేవయందే కాలమునినియోగించుచున్నట్టి కర్వేమహాశయుని జన్మదినోత్సవము మంగళప్రదముగా ముగిసెను

నైజాము గారి చిన్న కుమారునకు
అనేక వారోద్యోగము

నైజాము గారు తమ చిన్న కుమారు హెజు మోజాంజాబహా దురు గారిని నగరాభివృద్ధి సంఘమునకు ప్రెసిడెంటుగా నియమించిరి.

ఇటీవలను టర్కీలో కలీఫాగా నుండిన అబ్దుల్ మజీదు గారికి పోలీసు యిచ్చుచున్న ౧౦౦ పవునుల అల్లవెన్సును ౫౦౦ పౌనులుగా నైజాము గారు హెచ్చించిరి.

శ్రీ గద్వాల మహారాణిగారికి సర్వాధికారము

నైజాముగారి ఫర్మానా

సికిం(ద్రా బాదు, ఏప్రిలు ౧౭:—

శ్రీ గద్వాలు సంస్థానము నరిపురాలగు శ్రీ ఆదిలక్ష్మి దేవమ్మ మహారాణీగారికి సర్వాధికారము నిచ్చుచు నైజాము గారొక ఫర్మానాను ప్రకటించిరి. గద్వాలు సంస్థానమును ౧౯౨౪ క్రొత్త అక్ టోబరు అధికారమునుండి తొలగించి శ్రీ మహారాణీగారికి ఇచ్చిన పిదప నైజాము దొరతనమువారి పరిశీలనమునను ౫ సంవత్సరములవరకును ఉంచబడియుండవలెన ను షరతు విధింపబడెను. ఇప్పుడా పరిశీలనము తొలగింప బడెను. సంస్థానమునను మహారాణిగారికి న్యాయశాస్త్ర సంబంధము గారి నర్వ హక్కులును స్థిరపరుపబడెను. ఆమె దాహి(తులను పెంచుకొనుటకు అనుమతి యియ్యబడెను. మహారాణిగారి పెద్దకుమార్తెను రాజా సోమేశ్వరరావుగారికిచ్చి వివాహము చేసిరి. ఈ రాణిగారికి ౫ మగ బాలురు యొకా బాలికయు యిద్దరు పుత్రులున్నారు. నైజాముగారు దీనిని జరా నివ్వ(క పోయిననూ మహారాణిగారు సంస్థానము పై రైతులకు పన్నులను మజరా యిప్పించిరి గాన యీవార్త వినిన రైతులు మహానందమును పొందిరి. మహారాణీగారి న్యాయవాది జనాబు ఒహాదరు ... దయ్యాంగారు మున్నగువారు మహారాణీగారికి అభినందన లేఖలను పంపిరి. రాకుమారియును ఆమె కుమారులును బెంగుళూరులో నున్నారు. గాన వారిని చూచుటకు మహారాణీగారు వారమున బెంగుళూరు వెళ్లెదరు.

(ఇండియా సంస్థానముల సర్వీసు)

కావలయును

విక్టోరియా మెమోరియల్ అర్ఫనేజ సహాయున గరుస్కూలుకు ఇద్దరు ఉపాధ్యాయులు కావలయును. నెల ౧కి ౩౦ నుంచి ౭౦ రూపాయలవరకు గ్రేడు యివ్వబడును. హిందువుల ఆడపిల్లలు మొగపిల్లలకు తెనుగు శాస్త్రము మతబోధన మొదటితరగతి నుంచి నాల్గవతరగతివరకు నేర్పగల ముల్కీ కావలెను. వయస్సు ౪౦ సంవత్సరముల లోగ నుండవలెను. అర్జిలో యెంతవరకు జ్ఞానము యేమతము తెలుపవలెను. ఉపాధ్యాయునికి యిచ్చట యిల్లు యివ్వబడును. అర్జీలు మొహాతమిమ్ ఆఫీసుకు ఖుర్దాద్ నెల ౩౦ వ తేది ౧౩౭౩ ఫసలీ లోగ రావలయును.

స. యి. అలికన్ మొహాతమిమ్.

భోగా సంచారమందు (పేలుటవలనమరణము

హైదరాబాదులో భోగాసంచారం ... ఫ్యాక్టరీలో పనిచేయుచున్న ఒకతడు భోగసంచారలో నుండు పేలుటవలన వెంటనే మరణించెను. ఫ్యాక్టరీపై కప్పనిం... గుండెలు పైకెగిరిపోయినవి. ఆ ... తెలియుటలేదు. ... ప్రమాదమెట్లు సంభవించినదో ఇంకను విచారణ జరుగుచున్నది.

సంస్థానవార్తలు

కచ్ సంస్థానప్రజామహాసభ

కచ్ సంస్థాన ప్రజామహాసభవారు భుజాలో ఏప్రిలు ౨౫ వ తేది నాడు సమావేశమయ్యెదరు. ఏర్పాట్లుచురుకుగా జరుగుచున్నవి

మణిలాల్ కొఠారిగారిని జంనగరు సంస్థానములో నిషేధించుట.

లవణప్రసాదు గారిని అరెస్టుచేసి నందుకు కారణమేమో యిప్పటికిని తెలియుటలేదు, ఈ విషయములో లవణప్రసాదు పై కోర్టులో ఫిర్యాదు చేయబడినపుడు లవణప్రసాదు తాను నిర్దోషినని సమర్థించుకొనుటకై వాదించు సౌకర్యములను కల్పించుదమన్న ఎవరును దగ్గరకుంచుకొను సాధ్యమగుటలేదు. ఏప్రిలు ౧౩ నాడు మణిలాల్ కొఠారిగారు జంనగరు మహారాజా గారికి లవణప్రసాదును కనిపెట్టుకొనియుండుటకై అనుమతి కోరుచు జాబువ్రాసిరి. ఏప్రిలు ౧౭ వ తేదినాడు. సాహెబుగారికి ఆవిషయమును ఎఱుకపఱచవలసిన దనిమహారాజాగారు జవాబిచ్చిరి. అట్లె ఏప్రిల్ ౧౭ నాడు దివాన్ సాహెబు గారిని దర్శనము నియమవలసినదిగ తంతిమూలమున చెప్పగా దివాన్ గారు ఈ క్రింది జవాబునిచ్చిరి.

„ ఘనతవహించిన ప్రభువు గారు మీరునగరులోనికి రాకూడదను ఆజ్ఞచేసియున్నారు. అఆజ్ఞ తాత్కాలికముగ నిల్పియుంచబడినను దానిని సంపూర్ణముగా అమలులో నుంచవలసియున్నది. ఈ విస్పష్టమైన నిషేధమును గమనించవలసినది. ఈ పరిస్థితులలో లవణ ప్రసాదును చూచుటకు అనుమతి లేదు”

తర్వాత వచ్చిన వార్తవలన లవణప్రసాదును మేజిస్ట్రేటు జమానతు కోరినట్లును, లవణప్రసాదు అందుకు నిరాకరించినట్లును తెలిసినది.

రేవాలో దెబ్బతిన్న హెడ్మాస్టరు

పద్మధరసింగు అను విద్యార్థిచే కుపాకితో గాల్పబడిన దేవాదర్బారు హైస్కూలు హెడ్మాస్టరుగారు లక్నోలో చికిత్సపొంది సెమ్మదియై మరల ఏప్రిలు ౧౭ నాడు రేవాకు వచ్చిరి పద్మధరసింగుయొక్క విచారణ ఏప్రిలు ౧౫ నాడు ప్రారంభమయ్యెను.

కపుర్థల సంస్థానములో ప్లేగు

కపుర్థల సంస్థానములో అదంపూరులో ప్లేగు అతివేగముగా వ్యాపించుచున్నదట ఆ గ్రామవాసులు స్వనివాసము అను వదలిపోవుచున్నారట చుట్టుప్రక్కలయందు పల్లెలకు గూడ ప్లేగువ్యాపించియున్నదట

సర్దార్ తివారిగారికి శిక్ష

రేవా సంస్థానముయొక్క ఫౌజ్దారి సవరణ ఖానూను యొక్క ౬ వ దఫా ననుసరించి అరెస్టుచేయబడిన సర్దార్ రాజభ్యానుసింగు తివారిగారి విచారణ జెయిలులో రహస్యముగా జరిగెను తివారిపై నేరము ఋజువుచేయబడి ౬ నెలలకఠిన కారాగారమున్ను రూ ౫౦౦ లు జరిమానాయు విధింపబడెను జరిమానా చెల్లింపనిచో మరి మూడునెలలు కఠినమైన పని చేయవలసినట్లు విధింపబడెను

రీవాకు భూకంపము వలన నష్టపడి బాధ అనుభవించుచున్న వారికి సహాయముచేయుటకై ధనము ప్రోగుచేయగోరి ఆ యుద్దేశ్యముతో ముందుగా ఏర్పాటుచేయబడిన ఒక బహిరంగసభలో ఉపన్యసించినందులకై ఆయనపై మొకద్దమా చేయబడియుండెను

ఇటీవలము రేవాకు రాజఖైదీలుగానున్న లాల్ యాదవేంద్రసింగ్, పండిత్ అంబుజాక్షు శుక్ల అను నిన్వురు ప్లీడర్లు నేరముని తరఫున కోర్టులో వాదించుటకు అనుమతింపబడిరి

కపుర్థలలో మరల విద్వేషములు

ఏప్రిలు ౧౧ నాడు [illegible] సిక్కులను పాగలగుడు [illegible] గురుద్వార సమీపమున ముసల్మానులకు [illegible] హిందువులకు తీర్మానించి ఈ సందర్భమున గొప్ప ఉద్యోగులతో మాట్లాడుటకు ౬ గురిని నియోగించిరి

బరోడా భూస్వామ్య దాయ శాసనములో కవులుదార్లకు అనుకూలములగు కొన్ని సవరణలు చేయబడినవి. ఒక భూస్వామికి మక్తాలుచెల్లించుచు గాని భూమిని స్వాధీనములో నుంచుకొనియున్న ఒకనికి అభూమితో ఏలాటిసంబంధమో నిశ్చితముగా తెలియని పక్షమున కవులు దారుడే అభూమి యజమానియని ఎంచబడును. ఇట్లేమరికొన్ని సవరణలు గలవు.

బరోడా హరిజనోద్ధరణము

మణిలాల్ మోడిగారును చోట్యాభాయ్ సుతేరియాగారును మరికొందరు ప్రచారకులును బరోడా ఖాదీమండలితరఫునను బరోడాజిల్లా హరిజన సేవక సంఘముతరఫునను కష్టపడి పనచేయుచు హరిజనులస్థితిని ఉద్ధరించుచున్నారు. ఖాదీప్రచారమండలివారు బరోడానగరములు హరిజనులుండు ప్రాంతములలో పాఠశాలలు పెట్టించినారు. ఇదివరకు మూడుఅట్టి పాఠశాలలుండగా క్రొత్తగా నాల్గవపాఠశాలను స్థాపించినారు.

బరోడాపురపాలక సంఘమువారును హరిజనోద్యమముపట్ల అభిమానముతో మండలికి రూ ౫౦౦లు మంజూరుచేసిరి. హరిజనుల అప్పులను తీర్చుటకై వారు రూ ౨౦౦౦లను ప్రత్యేకించిరి. అందుకై ఒకప్రణాళికను మంజూరిచేసినారు. మండలివారు హరిజన వసతిగృహము నొకదానిని ప్రారంభింపదలచి కావలసిన నిధులను ప్రార్థించుచున్నారు. బరోడాలో సిటిజన్లుఏర్పాట్లుచెదరినందున ఏప్రిలు౧౯ నుండి ఉన్నట్టులుండి సిరు లభించుటలేదు.

కొడినారుతాలూకా ఆందోళన

బరోడాదివానుగారు సిమ్లానుండితిరిగివచ్చి యారపుప్రయాణమువకుముందు కొడినారుతాలూకా ఆందోళనవిషయమై ఉత్తరువులనిచ్చి పోయెదరు. ప్రభుత్వమునకు మొరపెట్టబడిన విషయములు వాస్తవములని తెలియుచో నేరస్థుల యెడ బరోడాప్రభుత్వమువారు కఠినముగాచర్యగైకొనగలరు

రాంపూరునవాబుగారి యూరపుసంచారము

రాంపూరునవాబుగారు ఇపుడు ఇటలీలోనున్నారు. వారితమ రెండేండ్లకుపూర్వము పక్షవాతము సంభవించగా దానిని పోగొట్టుకొనుటకై వియన్నాకువచ్చి యున్నారు; వారితోగూడ వారిభార్యయు, ముగ్గురుబిడ్డలును, ౨౫ మందిఅనుచరులునుగలరు. వారుగుడ్డల పరిశ్రమ విషయమై ఎక్కువశ్రద్ధతో క్రొత్తవిషయములను కనుగొన యత్నించుచున్నారు. ఈజ్ఞానమువంతయు రాంపూరుప్రతి నుండి మంచినూలును తీయుపరిశ్రమలో వినియోగించుటకై వారుద్దేశించు చున్నారు.

లండనులో కాశ్మీరచర్యాప్రతిధ్వని

ఏప్రియల్ ౧౬వ నాడు లండనులో కాశ్మీరసంస్థానములోజరిగిన ఒకవిషయమునుగూర్చి పార్లమెంటులో ఒకరుప్రశ్నలువేసిరి వాటికి ఇండియామంత్రియగు సర్ సేమ్యూయల్ హోరుగారు జవాబిచ్చిరి విషయమిట్లు గోచరించుచున్నది సెరగోలు అనువానెను జమ్మునుండి తరిమివేసిరట దీనికి కారణమేమని యనుగహోరుగారు అపె కాశ్మీరసంస్థానముపై ద్వేషమును పురిగొల్పుటచే రెసిడెంటుగారిచే తరిమివేయబడినదనియు, ఈనిషేధము మరల యెత్తివేసిరోలేదో తెలియుటలేదనియు చెప్పిరి మొదట ప్రశ్నఅడిగినవారు మరల ప్రశ్నించిరిగదా ఒక స్త్రీని పదిమంది ఎముటకోరదాతో గొట్టుచుండగాచూచి అట్లుచేయదగదని ప్రకటించుటచేతగాదా ఆమెనుతరిమివేసినదని సూచించిరి హోరుగారు తనకు తెలిసియున్న సమాచారమునకు ఈసూచనకును చాలాభేదముగలదనిరి పిదపనగా కాశ్మీరసంస్థానము కష్టదశలోనున్నపుడు ఆమెసంస్థాన ప్రభుత్వమునకు చాలాకష్టము కలిగించెనని హోరుగారికి తెలియజేయబడినది మరి ఈవిషయమై పునర్విచారణచేసెదరాయని యడుగహోరు గారు అడిగినవిషయమునుగూర్చి విచారించగలనుకాని ప్రస్తుతమందుండియున్న నిషేధాజ్ఞ తొలగించ గలనను ఆశపెట్టజాలననిరి. ఇదివరకే వివాదముచే యగా శాంతిసంరక్షణకై ఆమెనుతరిమివేయుట అవసరమని తెలినదనిరి

మంగ్రోలులో రోషనిపత్రికనిషేధము

మంగ్రోలు సంస్థానమువారు రోషనిపత్రికను సంస్థానములోనికి రాకూడదని నిషేధించినారు. మంగ్రోలు సంస్థానము గోవధవిషయమై యుద్భవిలక్షలకు వ్యతిరేకముగా ప్రబోధముచేయుచుండుట చేతను మంగ్రోల్యుపజల కష్టములను ఖండించుటచేతను ఆపత్రిక సంస్థానముయొక్క ఆగ్రహమునకు పాత్రమయ్యెను

సంస్థానములపై ఇండియాపత్రికలు

ఏప్రిలు ౧౯ వతేదినాడు లండను పార్లమెంటులో హోరస్సీ అనుసభ్యుడు జపానుదేశము సంస్థానపుదేవుల ద్వారా బ్రిటిషుయిండియాలోకి దొంగతనముగా సరకులను పంపవలసిన లెక్కలకం [illegible] మొత్తముమీద ఎక్కువగా పంపించు చున్నదేమో అట్లు [illegible] కంటె మూడవలెను అనిరి. హోరుగారు సంస్థానములు ఈవిషయమున అటంకములుకాగలవను సంశయము లేదనిరి.

సంస్థానములలో దుష్ప్రలపము

మోడీగారి ఆక్షేపణ

ఏప్రెలు ౧౧ నాడు అసెంబ్లీలో సంస్థానరక్షణశాసనమునుగూర్చి చర్చజరిగినపుడు జోషీగారు సరిగాఏర్పరుచబడి స్వప్రజాప్రతినిధి సభలుగల సంస్థానములకు మాత్రమే ప్రస్తుతసనమువలన రక్షణము లభించునట్లు చేయవలసినదనిరి. ఇప్పుడుసంస్థానములలో సంస్కరణములు అవసరమని ఇండియాప్రభుత్వపు రాజకీయశాఖవారు గుర్తించియున్నను అసంస్కరణములను అమలుకు తెచ్చునట్లు చేయుటకు వారికిఅధికారము లేదు. అటువంటి మార్పులను సంస్థానములలో చేయుట ఇండియా ప్రభుత్వముయొక్క విధి. కనుక ఇండియాప్రభుత్వమువారీ శాసనమునకు సవరించగలరని జోషీగారు అడిరి. ప్రస్తుతము ఉద్దేశింపబడిన శాసనమువల్ల సంస్థానాధిపతులు నిర్భయులగు దురుకావున వారిసంస్థానములందు సంస్కరణములు జరుగవని మౌలానాషఫీదావూది గారనిరి. తన జైనమతస్థులకొందరు తమతమ మతాచారములను శాంతముగా జరుపుకొనుటకు కొన్ని సంస్థానములలో అటంకములు కలుగు చున్నదనియు, కొన్నిసంస్థాన ప్రభుత్వములు తమదేవాలయముల వ్యవహారములలో అనవసరముగాజోక్యముకల్పించుకొను చున్నారనియు భూపత్ సింగ్ గారు ఆక్షేపించిరి. హెయిసుగారు సవరణను ఖండించుచు అసవరణ ప్రభుత్వశాసనమును మూలముగా ఛేదించునదనియు, యావద్భారత దేశక్షేమము కాపాడవలయునన్నచో చట్టము ప్రకారము స్థాపింపబడిన ప్రభుత్వములను ఎదురుతిరిగి శాసనముచేయ వీలుకాదనియు, బ్రిటిషుయిండియాలోకన్న సంస్థానములలోనే ప్రజలునేరుగా ప్రభువులకు తమకష్టములను చెప్పుకొనుటకు అవకాశములు గలవనియుచెప్పిరి.

సవరణసభవారిచే నిరాకరింపబడెను,

కె. పి. నియోగిగారు క్రొత్తగాఏడవదఫా నొకదానిని చేర్చవలయునని సూచించిరి. మంత్రివర్గముతో నాలోచించి గవర్నరు జనరలు గాని రాష్ట్రప్రభుత్వము గాని ఉత్తరువిచ్చిన నేతప్ప ౨ వదఫా ప్రకారము శిక్షింపదగిన నేరమును ఏకోర్టుగాని గుర్తింపరాదని అసవరణ విధించుచున్నది. ఈసవరణ ఆమోదింపబడెను. శాసనమును మొదటరెండేండ్లవరకు వర్తించునట్లుచేసి తర్వాత గవర్నరు జనరలుగారి కిష్టమగుచో మరియొక సంవత్సరము అకాలమును పొడిగించవచ్చునని మౌలానాషఫీదావూదిగారు మరొకసవరణ నుపపాదించిరి. హెయిసుగారు ఈసవరణ సెమ్మదిగా జట్టులను దాడిసాధించుట కష్టమొందలగునని ఈదినముండి రేపుపోవునదికాదనియు అదిరెండుమూడు సంవత్సరములు ఎక్కువగా చాలాకాల ముండునదియు చెప్పిరి.

సర్ హరిసింగ్ గౌరుగారు జార్జిచక్రవర్తిగారికి బ్రిటిషుఇండియాపైననేగాక సంస్థానములపైనగూడ సర్వాధికారముగలదనియు, ఇండియారాజ్యాంగ శాసనములో సంస్థానములతో గలిపియుండియా. అంతటిశక్తివనికి అధికారము పై ప్రాయిగారి కీయబడియుండుటయు ఇండియాప్రభుత్వమునూరు సంవత్సరములనుండి సంస్థానములకు రక్షణమొసంగియుండుటయు ఇందుకు తార్కాణములు అనియుచెప్పె.

కుడకు సవరణ నిరాకరింపబడినతర్వాత హెయిసుగారు శాసనమును ఆమోదించవలసినదని సభవారిని కోరిరి,

రామకృష్ణారెడ్డిగారు శాసనములో పత్రికల నిర్బంధమొకటి చేర్చబడియుండుటచే దానినామోదింపజాలమనిరి ఇండియాప్రభుత్వమువారు అర్డినెన్సులనుచేసినపుడు ఒకవంక నిర్బంధవిధానము నమలుపరచుచున్నను మరియొకవైపుసంస్కరణపనిని సాగించుచునెయుండునవిరి. సంస్థానములలో నే సంస్కరణల మాటలేదు విమర్శనుచేయనీయక అటంకపరచుటచే ప్రభుత్వమువారు సంస్థానములకు కీడునేకలిగించుచున్నారనిరి. పిమ్మటగా ఈశాసనమువలన సంస్థానాధిపతికి ఇకమునుపు కేమియు భయములేమకచాయను బుద్ధియొకటి యేర్పడగలదు ఎప్పటివో ప్రాచీన్వారిస్థితులలోనున్న సంస్థానములనుసంస్కరించక పిడకేవములో చేరనిచ్చుటయెట్లు

మోడీగారు శాసనమునకు వ్యతిరేకముగా వాదించుచు బ్రిటిషుయిండియాలో అవకురాధి కౌరవములను కోరుటయు వాటిని సంస్థానముల కన్వయింపజేయుటయు న్యాయ్యముగా దనిరి పిదపనగా అనేక సంస్థానములలో దుష్పరిపాలనము గలదనిరి. కొన్ని మంచి సంస్థానములున్నను చాలామంది సంస్థానాధిపతులు తమయెడ అనుకూలాభిప్రాయములను ప్రాయించుకొనుటకై గొప్పగొప్ప వార్తాపత్రికలకు లంచములని

[illegible]

కాం గ్రేసు వర్కింగు కమిటి సమావేశము

ప్రభుత్వము వారి ఆటంకము లేదు

[illegible]

కాశ్మీరప్రభుత్వమీయబోయెనా రంగయ్యను కోరెనా?

రూ 30000 ల లంచము

[illegible]

ది సెంట్రల్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా, లిమిటెడు.

మూలధనము	రూ 3,36,00,000
వసూలయిన మూలధనము	౧,౬౮,౦౦,౦౦౦
రిజర్వు ,, ...	౭౦,౦౦,౦౦౦

భీమా పద్ధతి

సెంట్రల్ బ్యాంకు సేవింగ్సు బ్యాంకులో డబ్బు దాచిపెట్టుకొనువారి ఉపయోగార్థమై మేము నెలకు రూ ౧-౨-౦ రూ ౬-౦-౦ అంతరిస్తూ మొక్త ప్రీమియమునుబట్టి రూ ౫౦౦లు, రూ ౧౦౦౦లు వరకుగల పాలిసీలను క్రమముగా యివ్వగలము.

చెక్కులద్వారా సేవింగ్సు బ్యాంకులెక్కలనుండి తీసికొనబడుట

మా కష్టమర్లయొక్క సౌకర్యముకొరకై క్రొత్త సేవింగ్సు బ్యాంకుపద్ధతి పెట్టినాము. అందుండి డబ్బును చెక్కులద్వారా తీసికొనవచ్చును.

వివరములకు **ది సెంట్రల్ బ్యాంక్ ఆఫ్ యిండియా** కు వ్రాయుడు.

రెసిడెన్సీరోడ్డు, హైదరాబాదు (దక్కన్). జేమ్సుస్ట్రీటు, సికిందరాబాదు (దక్కన్).

పాలిసీలు హామీనాణెములో నివ్వబడును

స్టార్ పాలిసీలు కష్టకాలమందు. పట్టాలు హామీలో జారీచేయబడును. అపాయకాల విస్తరణ, ఆకస్మిక ప్రమాద మరణము వలన రెండింతల లాభము, శాశ్వత అశక్తత లాభములు, నగదుగల సరెండరువిలువలు, గ్యారంటీ చేయబడిన బోనసులు, యింకను మున్నగు లాభములు గలవు. వివరములకు వ్రాయుడు.

స్టార్ ఆఫ్ యిండియా ఐ. జి. అస్యూరెన్సు

కంపెనీ లిమిటెడ్ (మదరాసు)

బ్రాంచి:— హనంకొండ (దక్కను)

ఐ. యస్. శాస్త్రి,
ప్రాంతీయ
సెక్రటరీ ఆర్గనైజర్

—ఏజంట్లు కావలెను.—

నీరు తృప్తికరముగా లభించును

సేద్యమునకు నీటిపారుదల చాలా ముఖ్యమైనది. ఎద్దుల సహాయముతో నీరు పొందుటకు ఉపయోగపడునది,

కిర్లోస్కర్ కిఫయత్ బిలకు (ఎద్దుల) రహాట్

చాలా మంచిగా పనిచేసి నీకు తృప్తి కలిగించగలదు. దాని వెల తక్కువ. దానిని చేయుటకు ఉపయోగించిన సామాను శ్రేష్ఠమైనది చూచి ఎంపిక చేయబడినది. అవసరమైన సంఘర్షణను తీసివేయుటవలన ఎద్దులకు శ్రమతగ్గుటయేగాక పనికూడ ముందుకంటె మంచిగాను త్వరగాను జరుగగలదు.

వివరములకు వ్రాయుడు:—

కిర్లోస్కర్ (బ్రదర్సు), లిమిటెడు., కిర్లోస్కర్వాడి. (సతారాజిల్లా)

పేపర్లు మరియు ఏజెన్సీలకొరకు:—
హాట్మి అండుకో, జేమ్సువీధి, సికిందరాబాదు.

బోగము... ము వారకము... వు మందుగా శోకి... వైద్యశాస్త్ర గ్రంథములలో... నిర్మాణము... అనుకూలము...

ఆతంకనిగ్రహమాత్రల

వలన రక్షణము పొందుట మంచిది
౩౨ మాత్రలుగల డబ్బి ఒక వెల ౧-౦-౦

ఆతంకనిగ్రహఫార్మసీ,

హెడ్ ఆఫీసు:
జామ్నగర్ (కథియవార్)
బ్రాంచి ఆఫీసు:
౨౯, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

క్రొత్తరికార్డులు

FT. 8052. ... FT. 8050. ... FT. 8155 ... FT. 3132. ... FT. 3133. ... FT. 8032. ... ఈ రికార్డులు వి. పి. ద్వారా పంపగలము. రికార్డు ఒకటికి రూ. ౧-౧-౦ లు.

ఆర్డరు:— వి. వి. ... కాచిగూడ, హైదరాబాదు (దక్కను)

గోలకొండపత్రికా కార్యాలయమున వెలకుదొరుకు గ్రంథములు

హిందువుల పండుగలు	1-8-0
ఉమ్మంల విషాదనాటకము	0-12-0
శకుంతల	0-12-0
కృష్ణార్జున సంవాదము	0-6-0
వంశోద్ధరణ	0-6-0
కర్ణాటకరాజ వంశావళి	0-2-0
కృష్ణాలహరి	0-1-0
సుధాలహరి	0-2-0
శ్రీకంఠరామ శతకము	0-1-0
బమ్మెర పోతనామాత్యవిజయము (హరికథ)	0-1-6
తిప్పన్న చరిత్ర	0-0-6
రఘునాథ	0-1-6
హాఖమీనారు	0-1-0
పంచముల చరిత్ర	0-3-0
హాలీకర్ణాడు జయంతి	0-2-0
కార్డు ముబారకియ్యతులు 100 కి	2-0-0
గ్రీటింగుకార్డ్లు ,,	2-0-0

వలయువారు:—
గోలకొండపత్రికాలయము గోషామహలు
హైదరాబాదు (దక్కన్)

REG No N. 45

Reg. No. M 2185

STAMP

Printed and published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad Editor K. Balakrishna Reddy.